

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod: 28 Mawrth 2017
Aelod Cabinet: Y Cynghorydd Gareth Thomas
Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn
Swyddog Cyswllt: Garem Jackson
Rhif Ffôn Cyswllt: 01286 679 489
Teitl yr Eitem: Cynllun y Cyngor 2017/18
Pobl ifanc yn defnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol [P9]

1 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Gofynnir i'r Cabinet ymrwymo £40,000 o gyllid ychwanegol er mwyn gweithredu Strategaeth Iaith Uwchradd er mwyn arwain at gynnydd pellach yn nefnydd cymdeithasol a chwricwlaidd disgyblion o'r Gymraeg.

2 Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Mae rhai cynlluniau sydd wedi eu cynnwys yng Nghynllun y Cyngor 2017/18 angen adnoddau er mwyn gwireddu amcanion y prosiect.

Mae'r Tîm Arweinyddiaeth yn dymuno asesu pob prosiect sy'n ceisio adnoddau ychwanegol yn unigol.

3 CYFLWYNIAD

Pwrpas y prosiect hwn yw sicrhau dilyniant cadarn ac adeiladu ar lwyddiant prosiect arloesol y Siarter Iaith sydd yn weithredol yn ysgolion cynradd Gwynedd ac sydd bellach wedi cael ei ledaenu yn genedlaethol. Ar gais Llywodraeth Cymru, yn dilyn adroddiadau cadarnhaol am lwyddiant y Siarter yng Ngwynedd, gofynnwyd i gael defnyddio arbenigedd ac arferion da Gwynedd er mwyn ymestyn y prosiect i ardaloedd eraill yng Nghymru.

Er mwyn sicrhau dilyniant cadarn i'r prosiect Siarter Iaith Cynradd, a pharhau i wella sgiliau iaith Gymraeg ein pobl ifanc, yn ystod 2016/17, datblygwyd Strategaeth Iaith Uwchradd sydd yn rhoi arweiniad clir ar sut i fynd ati i gynllunio ymyrraeth er mwyn gwella ymwybyddiaeth a chynyddu defnydd o'r iaith ymysg pobl ifanc yn yr uwchradd.

Mae'r Strategaeth yn ymgorffori argymhellion adroddiad Cwmni Trywydd (adroddiad a gomisiynwyd i gynnal arolwg o sefyllfa'r Gymraeg fel iaith gymdeithasol ymysg pobl ifanc ysgolion uwchradd Gwynedd), Prosiect Cefnogi Arferion Iaith Uwchradd, Argymhellion Adroddiad Alun Charles, Strategaeth Llywodraeth Cymru: miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 a Fframwaith Llywodraeth Cymru ar gyfer cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg gan blant a phobl ifanc. Mae'r Strategaeth yn gosod disgwyliadau ac arweiniad clir i ysgolion uwchradd y sir am dechnegau newid arferion iaith a'r gwahanol ffyrdd o ddyllanwadu ar iaith gymdeithasol disgyblion y tu mewn a thu allan i'r ysgol.

Mae angen yr adnoddau ychwanegol er mwyn cyllido swydd (secondiad blwyddyn yn y lle cyntaf) 'Cydllynydd Siarter Iaith Uwchradd', i:

- Gefnogi'r 14 ysgol uwchradd i weithredu prif flaenoriaethau'r Strategaeth
- Llunio a gweithredu rhaglenni hyfforddiant cynhwysfawr i athrawon uwchradd ym methodolegau addysgu a dysgu dwyieithog
- Hyrwyddo ymhellach gwerth a manteision a defnyddioldeb dwyieithrwydd er mwyn cryfhau cymhelliant disgyblion i ddatblygu'n bersonau rhugl rwydd yn y ddwy iaith

Nodir isod y cyfrifoldebau fydd ynghlwm â'r swydd:

- Arwain, hyrwyddo a chefnogi gwaith holl ysgolion uwchradd Gwynedd i weithredu y Siarter Iaith Uwchradd, gan feithrin arbenigedd, cynyddu dealltwriaeth o hanfodion cynllunio iaith, ynghyd â sefydlu dulliau monitro, casglu data, mesur effaith ac achredu gweithrediad y Siarter Iaith.
- Arwain a chydweithio gydag ysgolion y Sir er mwyn codi safonau cyrhaeddiad disgyblion mewn perthynas â'r Gymraeg.
- Darparu hyfforddiant addas i wahanol haenau o'r gweithlu.
- Cyfrannu at y gwaith o sicrhau bod yr Awdurdod yn ymateb i ofynion ac egwyddorion:
 - Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg
 - Strategaeth Llywodraeth Cymru: miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050
 - Cynllun Strategol y Gymraeg Mewn Addysg
 - Strategaeth Iaith a Chynllun Strategol yr Awdurdod
- Cyfrifoldeb am ddatblygu, arwain a hyrwyddo polisi yr Awdurdod yng nghyd-destun Siarter Iaith Gymraeg Ysgolion Uwchradd Gwynedd.
- Cyfrifoldeb am osod safonau gwaith a sefydlu gweithdrefnau gyda holl weithlu'r ysgolion uwchradd fydd yn arwain at ddatblygu gallu a hyder disgyblion i fod yn hyfedr ddwyieithog.
- Cyfrifoldeb am arwain a chydlynu cyfarfodydd o'r grŵp gorchwyl a gorffen 'Gweithgor Iaith Uwchradd' a chymryd rôl weithredol fel aelod ohono.
- Cyfrifoldeb am weithredu, hyrwyddo a chefnogi gwaith yr ysgolion mewn perthynas â chyflawni gofynion y Siarter Iaith gan ddehongli hynny yng nghyd-destun defnydd cymdeithasol plant o'r Gymraeg a chodi safonau cyflawniad addysgol.
- Cynllunio, darparu a chomisiynu hyfforddiant addas i wahanol haenau o'r gweithlu wrth ymateb i ofynion y Siarter Iaith.
- Cyfrifoldeb am ddatblygu a meithrin sgiliau ac arbenigedd cynllunio iaith

ac ymwybyddiaeth iaith ymysg y gweithlu.

- Meithrin cysylltiadau rhwng ysgolion fydd yn hyrwyddo cydweithio effeithiol a strategol i hyrwyddo a chefnogi gwaith ymarferwyr ar draws y sector uwchradd.
- Arwain a darparu gwybodaeth arbenigol am hanfodion cynllunio iaith; ymchwil a thystiolaeth yn y maes; a chynnig cefnogaeth ymarferol i ysgolion ynglŷn â dulliau o fesur effaith defnydd iaith.
- Darparu cyngor a chefnogaeth i ysgolion er mwyn eu galluogi i lunio portffolio o dystiolaeth ddigonol ac eglur a fydd yn ategu nod y Siarter Iaith.
- Sefydlu a rheoli'r broses o fonitro ac achredu gwaith yr ysgolion.
- Cyfrifoldeb am sefydlu llyfrgell wybodaeth o ddata a thystiolaeth am ddylanwad ac effaith gweithredu'r Siarter Iaith ar ddefnydd cymdeithasol plant o'r Gymraeg.

4 RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Byddai derbyn yr adnodd ychwanegol gan y Cyngor yn caniatáu parhad a dilyniant cadarn i'r prosiect ac yn sicrhau bod Gwynedd yn parhau i arwain ar waith arloesol ar draws y Gogledd ac yn genedlaethol.

5 CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Bydd angen yr adnodd ychwanegol er mwyn gweithredu'r Strategaeth o 1 Ebrill 2017.

6 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

D/B.

Sylwadau'r Swyddogion Statudol

Prif Weithredwr:

Mae symud ymlaen gyda gweithredu Strategaeth Iaith Uwchradd ac arwain at gynnydd pellach yn nefnydd cymdeithasol a chwricwlaidd disgyblion o'r Gymraeg yn bwysig iawn i'r Cyngor ac felly mae angen cymeradwyo'r cais er mwyn gweithredu ymhellach ar hynny.

Prif Swyddog Cyllid:

Bydd sawl angen / defnydd haeddiannol yn cystadlu am adnodd prin y Gronfa Trawsffurfio, a mater i aelodau'r Cabinet fydd blaenoriaethau'r ceisiadau

perthnasol.

Yn y Cyngor llawn ar yr 2il o Fawrth 2017, pryd cymeradwywyd "bidiau" am adnoddau ychwanegol i gwrdd â phwysau anorfod ar wasanaethau, nodais fod prif flaenoriaethau'r Cyngor, materion datblygol er mwyn gwneud gwahaniaeth, i'w hariannu a'u comisiynu drwy drefn y 'Cynllun Strategol'. Mater i aelodau'r Cabinet, gydag arweiniad y Prif Weithredwr, yw blaenoriaethu'r defnydd o'r Gronfa Trawsffurfio i'r perwyl hyn.

Wedi penderfyniad y Cabinet ar 22 Tachwedd 2016 i gymeradwyo trosglwyddo £635k i'r Gronfa Trawsffurfio, cadarnhaf fod darpariaeth ddigonol i wireddu'r cynlluniau sydd wedi'u cyflwyno am ystyriaeth i gyfarfod 28 Mawrth 2017 y Cabinet, a bod arian pellach wrth gefn ar gyfer rhai prosiectau eraill allasai amlygu / aeddfedu a chyrraedd y Cabinet am gymeradwyaeth eto.

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.
